

نقد و نظر

♦ دکتر عارف نوشاهی

جناب آقای احسان‌الله شکراللهی

مدیر محترم قند پارسی، دهلی‌نو

سلام علیکم

فرموده بودید که نقد و نظری درباره قند پارسی شماره ۷۸-۷۵ که زیر نظر شما منتشر شده است بنویسم.

به امتثال امر عرض می‌کنم که به طور کلی دانش اسلام‌آباد و قند پارسی دهلی واقعاً حلقهٔ پیوند قلمرو فارسی‌اند. ما از کم و کیف مقالات صرف نظر کرده، به این امر ارجح می‌نهیم که هر دو مجله در شبه قاره از سالیان دراز مشغول خدمت به ادبیات فارسی در شبه قاره و استادان این سامان‌اند. دانش به گام ۱۲۵ و قند پارسی به پلهٔ ۷۸ رسیده است. هر دو نشریه لا اقل دو نسل خدمت‌گذاران فارسی و محققان بی‌ادعای شبه قاره را دیده‌اند و محصول قلم آنان را عرضه کرده‌اند. بسیاری از این خدمت‌گذاران امروز در میان ما نیستند، ولی آثارشان در صفحات این دو نشریه محفوظ است. این که نهادهای ایرانی پشتیبان این دو نشریه‌اند، در جای خود امری تحسین‌برانگیز است، ولی در عین حال برای من همیشه سؤال بوده که چرا گروه‌های فارسی دانشگاه‌های شبه قاره اهتمامی ندارند که یک مجلهٔ وزین کاملاً فارسی‌زبان عرضه‌کنند. اگرچه در ادوار مختلف مجله‌هایی مثل بیاض، تحقیقات فارسی، و سفینه بوده‌اند، ولی تداوم نداشتند یا

در انتشار آن‌ها چنان وقفه‌های طولانی ایجاد می‌شود که بودن یا نبودن آنها حس نمی‌شود.

و اما قند پارسی. من همیشه آن را با دانش مقایسه می‌کنم و انصافاً در چند سال اخیر قند پارسی از دانش سبقت برده است. دانش به دلیل نداشتن یک مدیر ذی‌دانش، در بیست سال اخیر بسیار اُفت کرده است. فقط در یک زمانی محدود که آقای قهرمان سلیمانی مدیر مجله بوده‌اند، دانش کمی خیزش داشته، ولی دولت مستعجل بود. با رفتن آقای سلیمانی دوباره به همان چاله افتاد و تاکنون دست و پا می‌زند. ولی قند پارسی از هر لحاظ - کمی و کیفی - رشد کرده است. دانش سیاست و خط مشی مشخصی ندارد که از چه کسی مقاله چاپ‌کند و از چه کسی چاپ نکند؟ به همین دلیل می‌بینیم که در چند سال اخیر دانش بازیچه مقاله‌نویسان ایرانی شده، و موضوعاتی عجیب و غریب که هیچ ربطی به شبه‌قاره ندارد، مطرح می‌شود. مقالاتی که در ایران چاپ نمی‌شود، اینجا چاپ می‌شود. ولی قند پارسی این‌گونه سیاست ندارد. همین شماره‌ای که زیر نظر شما چاپ شده، در آن می‌بینیم که در بخش مقالات، از میان ۲۵ مقاله فقط یک مقاله به قلم کسی است که اهل شبه‌قاره نیست، ولی آن‌هم ایرانی نیست؛ بلکه تاجیکی است. این امر خود در خور تحسین و حق تقدم دادن به نویسندگان بومی است. ثانیاً موضوعاتی که در این ۲۵ مقاله مطرح شده، به جز یکی دو مقاله، تماماً متعلق به شبه‌قاره است و این خود نشان می‌دهد که مجله لاقلاً سیاستی در گزینش مقالات دارد.

ما امروز دیگر پروفسور نذیر احمد و پروفسور سید امیر حسن عابدی در هند را نداریم که در مجله نوآوری‌های پژوهشی داشته باشیم. ولی همین استادانی که امروز در خدمت فارسی‌اند و زحمت می‌کشند، قابل تقدیرند. مقالات مرحوم سید محمدیونس جعفری و دکتر سید حسن عباس حامل اطلاعات تازه بودند.

چاپ متون کوتاه فارسی از مؤلفان قدیم شبه‌قاره، با تصحیح انتقادی و مقدمه‌ای کوتاه، در هریک از شماره‌های قند پارسی نیاز مبرم است. نمونه‌خوانی مجله، دقت بیشتر می‌خواهد. به عنوان مثال در فاصله سه چهار صفحه اشتباهات تایپی خوشایند نیست.

در ص ۳۴۴، سطر ۵: خواجه آفند تا قبر کتب؟، شاید خواجه تاجر کتب بوده.
ص ۳۴۷ در فهرست منابع اخبار الصنادید، مجله اول؟، مجلد اول باید.
ص ۳۴۸، سطر ۴، علم و علم؟ باید علم و عمل باشد.
خوشنویسی عنوان مجله تغییر داده شده است و به جای خوشنویسی عنوان قدیم،
خوشنویسی جدید با شعر حافظ روی جلد قرار گرفته است. معمولاً نشریات
کلاسیک، خوشنویسی یا شکل نوشتن عنوان را تغییر نمی دهند و یک عنوان ثابت، برای
مجله تاریخ و سنت می شود. به نظر بنده همان عنوان قدیم خوب بود و جاافتاده بود.

با احترام

عارف نوشاهی

اداره معارف نوشاهی

اسلام آباد

۲۰ مهر ۱۳۹۷ ش

